

NACIONĀLĀ ELEKTRONISKO
PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU PADOME

Rīgā, 2020.gada 29.oktobrī

LĒMUMS Nr. 375 (18012000001720 – 2)

Par lietvedības izbeigšanu administratīvā pārkāpuma lietā Nr. 18012000001720

Izskatot administratīvā pārkāpuma lietu Nr.18012000001720 par iespējamo Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 35.panta otrajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu elektroniskā plašsaziņas līdzekļa VSIA “Latvijas Radio” (reģ.nr. 40003080614) darbībā, tas ir, programmas “Latvija Radio 1” ietvaros 2020.gada 26.augustā laika posmā no 15.06 līdz 15.36 demonstrējot raidījumu “Pret Goliātu”, kurā tiek intervēta Rīgas domes vēlēšanām pieteiktā kandidāte Elita Kalniņa, tādējādi, iespējams, pārkāpjot Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 3.panta pirmo daļu, Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (turpmāk – Padome) šādā sastāvā – Padomes priekšsēdētājs Ivars Āboliņš, Padomes priekšsēdētāja vietniece Aurēlija Ieva Druvieta, Padomes loceklis Patriks Grīva, Padomes locekle Ieva Kalderauska, Padomes loceklis Jānis Eglītis, piedaloties VSIA “Latvijas Radio” pārstāvjiem,

konstatē:

[1] Padomes Monitoringa departaments ir veicis elektroniskā plašsaziņas līdzekļa VSIA “Latvijas Radio” programmā “Latvijas Radio 1” 2020.gada 26.augustā demonstrētā raidījuma “Pret Goliātu” (turpmāk arī – Raidījums) pārbaudi par tā atbilstību priekšvēlēšanu aģitācijas materiālu izvietojuma prasībām un par konstatēto 2020.gada 21.septembrī ir sagatavots pārbaudes ziņojums Nr. P/2020/6-6/123.

[2] Pārbaudot Padomes veiktos elektroniskā plašsaziņas līdzekļa VSIA “Latvijas Radio” programmas “Latvijas Radio 1” 2020.gada 26.augusta ierakstus, Padome konstatēja turpmāk norādīto:

[2.1] Programmā “Latvijas Radio 1” 2020.gada 26.augustā no pulksten 15:06 līdz pulksten 15:36 tiek izplatīts raidījums “Pret Goliātu” (turpmāk arī – Raidījums), kuru vada

žurnālists Eduards Liniņš. Raidījums ir veltīts Vides aizsardzības kluba veidošanās procesiem un tā aktivitātēm. Žurnālists E.Liniņš ir devies uz Dubultiem, kur tiek veidots topošais Zaļās atmodas muzejs, lai uz sarunu aicinātu muzeja vadītāju un Vides aizsardzības kluba viceprezidenti Elitu Kalniņu (*Rīgas domes ārkārtas vēlēšanu kandidāte*). Raidījuma saturs ir veltīts vides aizsardzības problemātikai un Vides aizsardzības kluba veidošanās vēsturei.

[3] Vienlaikus jākonstatē, ka Centrālās vēlēšanu komisijas mājas lapā ir pieejama informācija¹, ka 2020.gada 29.augusta Rīgas domes ārkārtas vēlēšanās politiskā spēka *“Zaļo un Zemnieku savienība”* sarakstā ar 31.numuru ir Vides aizsardzības kluba pārstāve Elita Kalniņa. Jākonstatē arī tas, ka, iepazīstinot radio klausītājus ar E.Kalniņu, auditorija netiek informēta, ka viņa ir deputāta kandidāte Rīgas domes ārkārtas vēlēšanās.

[4] Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 24.panta pirmā daļa nosaka: *“Elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir brīvi un neatkarīgi programmu un raidījumu veidošanā un izplatīšanā, kā arī savā redakcionālajā darbībā, ciktāl tos ierobežo Latvijas Republikas Satversme, šis likums un citi likumi, valsts tehniskie standarti un Latvijai saistoši līgumi.”* Saskaņā ar minēto tiesību normu Padomei nav tiesību iejaukties elektroniskā plašsaziņas līdzekļa redakcionālajā darbībā, programmu un raidījumu veidošanā, kamēr vien elektroniskais plašsaziņas līdzeklis darbojas likuma ietvaros.

Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma (turpmāk arī – PAL) 1.panta 3.punkts nosaka, ka *“priekšvēlēšanu aģitācija ir “politiskās partijas, politisko partiju apvienības, vēlētāju apvienības vai deputāta kandidāta reklamēšana plašsaziņas līdzekļos vai citādā veidā, ja tā satur tiešu vai netiešu aicinājumu balsot par vai pret kādu politisko partiju, politisko partiju apvienību, vēlētāju apvienību vai deputāta kandidātu.”*

PAL 1.panta 4.punkts nosaka, ka priekšvēlēšanu aģitācijas periods ir *“laika posms no 120.dienas pirms vēlēšanām līdz vēlēšanu dienai. Ja Saeima ir atlaista vai atsaukta vai republikas pilsētas dome vai novada dome tiek atlaista, vai tiek izsludinātas atkārtotas vēlēšanas, priekšvēlēšanu aģitācijas periods ir laika posms no vēlēšanu izsludināšanas dienas līdz vēlēšanu dienai.”* Konkrētajā gadījumā, ievērojot Rīgas domes atlaišanas likumu, Centrālā vēlēšanu komisija 2020.gada 7.jūlijā ir izsludinājusi Rīgas domes vēlēšanas, kuras notika 29.augustā.² Līdz ar to priekšvēlēšanu aģitācijas periods Rīgas domes ārkārtas vēlēšanām ilga

¹Centrālā vēlēšanu komisija. <https://rd2020.cvk.lv/pub/kandidatu-saraksti/riga/zalo-un-zemnieku-savieniba> (skatīts 2020.gada 21.septembrī).

² Pieejams: <https://www.cvk.lv/lv/jaunumi/jaunumi/cvk-izsludina-29-augusta-rigas-domes-velesanas-680> (skatīts 2020.gada 21.septembrī).

no 2020.gada 7.jūlija līdz 29.augustam. Tādējādi 2020.gada 26.augusts ietilpst priekšvēlēšanu aģitācijas periodā.

PAL 1.panta 6.punkts nosaka, ka *“slēptā priekšvēlēšanu aģitācija ir “priekšvēlēšanu aģitācija, par kuru saņemta samaksa un kuras apmaksātājs (atlīdzības devējs) pretēji šā likuma noteikumiem nav norādīts.”*

PAL 3.panta pirmā daļa nosaka, ka *“slēptā priekšvēlēšanu aģitācija ir aizliegta.”*

PAL 11.panta “Vispārīgie nosacījumi priekšvēlēšanu aģitācijai elektronisko plašsaziņas līdzekļu televīzijas un radio programmās” astotā daļa nosaka, ka *“pirms katras šajā pantā paredzētās priekšvēlēšanu aģitācijas un uzreiz pēc tās skaidri un nepārprotami paziņojams, kurš aģitācijas veicējs šo priekšvēlēšanu aģitāciju apmaksājis.”*

[5] Vienlaikus jākonstatē, ka Centrālās vēlēšanu komisijas mājas lapā ir norādīts, ka Rīgas domes ārkārtas vēlēšanām 2020.gada 29.augustā ir pieteiktas piecpadsmit partijas vai to apvienības³. Priekšvēlēšanu aģitācijas periodā raidījumu veidotājiem redakcionāli jānodrošina politisko spēku atspoguļojuma līdzsvars. Tāpat jāņem vērā, ka, aicinot deputātu kandidātus priekšvēlēšanu aģitācijas periodā izteikties par kādām sabiedrībā aktuālām tēmām, redakcionāli jāizvērtē: sabiedriskā interese zināt tieši šīs personas viedokli; personas iepriekšējā atspoguļojuma intensitāte konkrētajā programmā; nepieciešamība garantēt godīgus dažādu partiju konkurences apstākļus.

[6] Kā norādīts Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk arī – KNAB) informatīvajā materiālā, tad viena no slēptas aģitācijas pazīmēm ir – *“jebkura publiska darbība, kuras mērķis ir tieši vai netieši publiski popularizēt kādu politisko partiju, vai to apvienību un deputāta kandidātu [..]”*⁴. Turklāt atbilstoši Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes vadlīnijām EPLL piemērošanai, veidojot ziņu, informatīvi dokumentālos un diskusiju raidījumus, it īpaši priekšvēlēšanu laikā, elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem ir jāgarantē godīgus dažādu partiju pirmsvēlēšanu konkurences apstākļus⁵. Tomēr elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim ir jānodrošina samērīgs visu politisko spēku atspoguļojums, bet attiecībā uz deputātu kandidātu dalību – jāizvērtē kandidāta atspoguļošanas nepieciešamība.

³ Pieejams: <https://rd2020.cvk.lv/pub/kandidatu-saraksti> (skatīts 2020.gada 21.septembrī).

⁴ Pieejams: https://www.knab.gov.lv/upload/2020/informativais_materials_rd_29082020.pdf (skatīts 2020.gada 21.septembrī).

⁵ Pieejams: https://www.neplpadome.lv/lv/assets/documents/Lemumi/15.04.2015.Lemums_Nr.60.pdf (skatīts 2020.gada 21.septembrī).

[7] 2020.gada 24.septembrī Padome ir pieņēmusi lēmumu Nr.326 par lietvedības uzsākšanu administratīvā pārkāpuma lietā Nr.18012000001720 par iespējamo Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 35.panta otrajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu VSIA “Latvijas Radio” darbībā.

[8] Padome informēja VSIA “Latvijas Radio” par 2020.gada 24.septembrī pieņemto lēmumu uzsākt lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā Nr. 18012000001720, kā arī pieprasīja līdz 13.oktobrim iesniegt paskaidrojumus par iespējamo pārkāpumu.

[9] Padome 2020.gada 13.oktobrī ir saņēmusi VSIA “Latvijas Radio” paskaidrojumus, kuros elektroniskais plašsaziņas līdzeklis pārkāpumu neatzīst, pamatojot viedokli ar turpmāk norādītajiem argumentiem:

[9.1] Raidījumu cikls „Pret Goliātu” (turpmāk tekstā – Cikls) tiek izplatīts Latvijas Radio katra mēneša pēdējā trešdienā un tā moto ir – pretestība padomju totalitārismam visās tās izpausmēs visā okupācijas pusgadsimta ilgumā. Cikla koncepcija paredz, ka tiek secīgi aplūkotas nozīmīgākās pretošanās formas padomju totalitārismam un kustības un procesi, kas noveda pie šī režīma likvidācijas un Latvijas suverēnā valstiskuma atjaunošanas. Cikla raidījumos kā sarunu biedri tiek izvēlēti pētnieki, kuri pievērsušies attiecīgajai tēmai un ir konkrētā atspoguļojumā jautājuma ekspertī;

[9.2] Visas Cikla tēmas un to secība tika plānotas jau sākotnēji, vadoties no vēsturisko procesu hronoloģijas. Attiecīgi tēma par Vides aizsardzības klubu kā pirmo masveidīgo trešās atmodas organizāciju aizsāka atmodas procesiem veltīto cikla raidījumu virkni;

[9.3] Raidījumā intervētā eksperte Elita Kalniņa ir Vides aizsardzības kluba dibinātāja, vienīgā persona, kura ir aktīvi darbojusies Vides aizsardzības klubā no tā dibināšanas līdz šim laikam, vienīgā, kura pēta Vides aizsardzības kluba vēsturi, apkopojot liecības topošajā Zaļās Atmodas muzejā, un viņas klātbūtne ēterā pilnībā atbilst sabiedriskajai interesei – zināt tieši viņas viedokli;

[9.4] Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 24.panta pirmā daļa nosaka: *“Elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir brīvi un neatkarīgi programmu un raidījumu veidošanā un izplatīšanā, kā arī savā redakcionālajā darbībā, ciktāl tos ierobežo Latvijas Republikas Satversme, šis likums un citi likumi, valsts tehniskie standarti un Latvijai saistoši līgumi.”* Tādējādi Latvijas Radio atbilstoši savai redakcionālajai brīvībai, veidojot Raidījumu, uz sarunu aicināja personu, kura vislabāk un pilnvērtīgāk var atklāt Raidījumā plānoto tematiku;

[9.5] Latvijas Radio uzsver, ka Raidījumā ne tā vadītājs, ne eksperte ne reizi neatkāpās no Raidījuma tematikas, Raidījumā nekādā veidā un kontekstā netika pieminēta Elitas Kalniņas piederība kādai politiskajai partijai, netika iekļauta informācija par Elitu Kalniņu kā deputātu kandidāti. Raidījums nesaturēja nekāda veida tiešu vai netiešu aicinājumu balsot par vai pret Elitu Kalniņu;

[9.6] Raidījums tika veidots sabiedriskā pasūtījuma 2020.gadam ietvarā par Latvijas valsts simtgades būtiskajiem notikumiem saskaņā ar 2019.gada 27.decembra vienošanos Nr.2.5.-11-681 pie 2019.gada 25.aprīļa.līguma Nr.2.5.-11-283 „Par valsts budžeta finansējuma izlietošanu” starp Latvijas Radio, Kultūras ministriju un Padomi;

[9.7] Ne Elita Kalniņa kā Raidījuma dalībiece, ne arī jebkura cita persona neveica jebkādu atlīdzību par labu Latvijas Radio Raidījuma kontekstā;

[9.8] Latvijas Radio ar vislielāko rūpību attiecas pret satura veidošanu, t.sk. priekšvēlēšanu aģitācijas periodā. Konkrētā Raidījuma tematiskais iedalījums atbilst izglītojošo un zinātnes raidījumu žanram (IZ) un, ievērojot tā saturu, Latvijas Radio neveidojās pienākums nodrošināt politisko spēku atspoguļojuma līdzsvaru;

[9.9] Latvijas Radio uzsver, ka, aicinot uz Raidījumu Elitu Kalniņu tika nodrošināta sabiedriskā interese zināt tieši viņas viedokli konkrētajā jautājumā. Viņa netika aicināta kā deputātu kandidāte priekšvēlēšanu aģitācijas periodā izteikties par kādām sabiedrībā aktuālām un vispārīgām tēmām, kas atspoguļotu viņas politisko pārliecību. Tāpat viņas paustais Raidījumā nekādā mērā neatbilst un nav attiecināms uz Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja informatīvajā materiālā norādīto, ka viena no slēptās aģitācijas pazīmēm ir – *“jebkura publiska darbība, kuras mērķis ir tieši vai netieši publiski popularizēt kādu politisko partiju, vai to apvienību un deputāta kandidātu [..]”*;

[9.10] Atbilstoši minētajam Latvijas Radio nebija pamata un nevajadzēja atbilstoši PAL 11.panta “Vispārīgie nosacījumi priekšvēlēšanu aģitācijai elektronisko plašsaziņas līdzekļu televīzijas un radio programmās” astotajā daļā noteiktajam paziņot par to, ka Raidījums izskan kā priekšvēlēšanu aģitācija un ka tā ir apmaksāta, kā arī pirms un pēc Raidījuma izplatīt paziņojumu, kurš aģitācijas veicējs apmaksu veicis;

[9.11] Latvijas Radio nepiekrīt Padomes Lēmuma secinājumam, ka uz Raidījumu būtu jāaicina cita persona, kā arī tam, ka, runājot par Raidījuma konkrēto tematiku, E.Kalniņu būtu jāpiesaka kā deputātu kandidāti, kas tādā gadījumā nevajadzīgi un neatbilstoši pievērstu uzmanību viņas personībai kā deputātu kandidātei, nevis konkrētās jomas ekspertei;

[9.12] Vienlaikus ar šiem paskaidrojumiem informējam, ka, veidojot ziņu, informatīvi dokumentālos un diskusiju raidījumus priekšvēlēšanu laikā, Latvijas Radio nodrošināja samērīgu visu politisko spēku atspoguļojumu un godīgus dažādu partiju pirmsvēlēšanu konkurences apstākļus atbilstoši Latvijas Radio apstiprinātajām vadlīnijām „Par raidījumu veidošanu VSIA „Latvijas Radio” priekšvēlēšanu aģitācijas periodā pirms ārkārtas domes vēlēšanām Rīgā” (13.06.2020. Rīkojums Nr. 65/A1-10.1).

[10] Lietas izskatīšanas laikā VSIA „Latvijas Radio” uzturēja rakstveida paskaidrojumos norādīto argumentāciju kā arī norādīja, ka Raidījuma vadītājs bijis informēts par faktu, ka Raidījumā intervējamā persona ir Rīgas domes vēlēšanu kandidāte, taču, ņemot vērā Raidījuma specifiku un tā hronoloģisko secību, Raidījums tomēr tika izplatīts Latvijas Radio ēterā. Latvijas Radio atkārtoti norādīja uz to, ka Raidījuma tematika un saturs nekādā veidā neatgādināja politisko aģitāciju, ka Elita Kalniņa, kā vides aizsardzības kluba aizsācēja, bija pareizā izvēle, atbilstoši raidījuma tematikai. Latvija Radio ieskatā, nebūtu bijis korekti klausītājiem paziņot, ka intervējamā persona ir Rīgas domes vēlēšanu kandidāte, jo tas radītu lieku klausītāju uzmanību.

Ievērojot konstatēto, Padome

secina:

[11] Satversmes tiesa ir atzinusi, ka administratīvo pārkāpumu lietas ir uzskatāmas par krimināllietām Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta izpratnē (Satversmes tiesas 20.06.2002. sprieduma lietā Nr.2001-17-0106). Līdz ar to jāievēro nevainīguma prezumpcija, ka nevienu nevar atzīt par vainīgu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā un sodīt, kamēr viņa vaina nav pierādīta likumā noteiktajā kārtībā, kā arī visas šaubas par vainu, kuras nav iespējams novērst, jāvērtē par labu pārkāpējam.

[12] Administratīvās atbildības likuma 119.panta pirmās daļas 1.punktā ir noteikts, ka *“administratīvā pārkāpuma procesu nedrīkst uzsākt, bet uzsāktais process jāizbeidz, ja konstatēts vismaz viens no šādiem apstākļiem:*

1) administratīvais pārkāpums nav noticis [..]”

[13] Pēc administratīvā pārkāpuma lietas ierosināšanas Padomei ir sniegti VSIA “Latvijas Radio” paskaidrojumi, kuros norādīts, ka 2020.gada 26.augustā programmā “Latvijas Radio 1” izplatītais raidījums “Pret Goliātu” konceptuāli paredz, ka tiek secīgi aplūkotas

nozīmīgākās pretošanās formas padomju totalitārismam un kustības un procesi, kas noveda pie šī režīma likvidācijas un Latvijas suverēnā valstiskuma atjaunošanas. Cikla raidījumos kā sarunu biedri tiek izvēlēti pētnieki, kuri pievērsušies attiecīgajai tēmai un ir konkrētā atspoguļojumā jautājuma eksperti. Raidījuma cikla tēmas un to secība tika plānotas jau sākotnēji, vadoties no vēsturisko procesu hronoloģijas. Attiecīgi tēma par Vides aizsardzības klubu kā pirmo masveidīgo trešās atmodas organizāciju aizsāka atmodas procesiem veltīto cikla raidījumu virkni.

Ņemot vērā, ka izplatītajā Raidījumā ne tā vadītājs ne eksperte ne reizi neatkāpās no Raidījuma tematikas, Raidījumā nekādā veidā un kontekstā netika pieminēta Elitas Kalniņas piederība kādai politiskajai partijai kā arī netika iekļauta informācija par Elitu Kalniņu kā deputātu kandidāti, Padome uzskata, ka Elitas Kalniņas kā Vides aizsardzības kluba dibinātājas atspoguļošana attiecīgā Raidījuma ietvaros ir uzskatāma par redakcionāli attaisnojamu VSIA “Latvijas Radio” rīcību, kas nodrošina sabiedrisko interesi zināt tieši šīs personas viedokli. Raidījums nesaturēja nekāda veida tiešu vai netiešu aicinājumu balsot par vai pret Elitu Kalniņu kā deputātu kandidāti, tāpat Raidījuma ietvaros nav konstatējams mērķis tieši vai netieši publiski popularizēt kādu politisko partiju, vai to apvienību un deputāta kandidātu.

[14] Ievērojot iepriekš minēto, Padome nekonstatē Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 3.panta pirmajā daļā noteikto ierobežojumu pārkāpumu un ir uzskatāms, ka pārkāpums nav noticis. Ievērojot minēto, lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā ir izbeidzama.

Ievērojot minēto un saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 119.panta pirmās daļas 1.punktu, Padome

n o l e m j :

- 1. Izbeigt lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā Nr. 18012000001720.**
- 2. Pieņemto lēmumu paziņot VSIA “Latvijas Radio”.**

Padomes priekšsēdētāja vietniece

Aurēlija Ieva Druvieta

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU